

בס"ד. שיחת יום ג' כ"ו אלול, ג' דסליחות, ה'תשט"ו.

— להרמ"ם דשיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, בחדרו הק' —

בלתי מוגה

א. ענינו של ראש השנה קשור — גם ע"פ נגלה — עם ענין הזמן, שהרי ראש השנה תלוי בקביעות הזמנים, מהלך החמה ומהלך הלבנה. ועאכו"כ ע"פ חסידות, בוודאי שראש השנה קשור עם ענין הזמן, שהרי ענינו של ראש השנה הוא בנין המלכות, שהיא שורש הזמן (והמקום), שהרי המלכות כוללת את כל ג' הענינים ד"מְלֶךְ", "מְלֶךְ" ו"ימלוך", עבר הוה ועתיד'.

ולכאורה צריך ביאור:

זמן — הוא ענין השינויים, שהרי הזמן נמשך מהשינויים דרצוא ושוב, ולמעלה מזה — מהשינויים ד"מטי ולא מטי"², ומשם נמשך למטה בהשינויים דיום ולילה ושאר שינויי הזמן. והטעם לזה — כי אלמלא השינוי בין הזמנים לא הי' שייך כל ענין הזמן: לא מדידת הזמן, לא השערת הזמן, ואפילו לא עצם מציאות הזמן.

ומכיון שענין השינוי הוא חסרון — שהרי המעלה היא דוקא בכך ש"אני הוי' לא שניתי (ומזה נמשך ש)אתם בני יעקב לא כליתם"³, ומזה מובן שההיפך מזה (ענין השינויים) הוא חסרון — נמצא שגם ענין הזמן, שענינו שינוי, הוא חסרון.

וא"כ אינו מובן: איך יתכן שראש השנה, שהוא "זכרון ליום ראשון"⁴ וכו', יהי' קשור עם ענין הזמן, שהוא חסרון?

ומזה מוכרח, שענינו של ראש השנה הוא — שיהי' אמנם ענין של שינוי, אבל בענין זה גופא ימשיכו (ויקשרו אותו עם) שלילת השינוי. וזהו מה שאמרו רז"ל⁵ בנוגע לראש השנה "אמרו לפני .. מלכות

ואילך. ועוד.

(1) ראה תניא שעהיה"א פ"ז (פב, א).

(3) מלאכי ג, ו.

(2) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו

(4) נוסח תפלת מוסף דר"ה (ר"ה כו, א).

ריש ע' מג. תקס"ח ס"ע תקמב. המשך

(5) שם טז, סע"א. וש"נ.

תרס"ו ע' מא ואילך. תער"ב ח"א ע' שלט

כדי שתמליכוני עליכם", דהיינו שבראש השנה ממשיכים את המלכות משרשה ומקורה, ששם (כפי שהיא בשרשה) היא למעלה מהזמן, וענין זה גופא ממשיכים למטה ("שתמליכוני עליכם").

ונמצא, שתוכן העבודה דראש השנה הוא לחבר שינוי בתכלית עם שלילת השינוי בתכלית.

ב. ומי הוא הפועל המשכה זו — נבראים דוקא. ובזה גופא — לא הנבראים דעולמות ב"ע, לא הענינים דעולם האצילות (ששם ישנו הענין ד"סדר זמנים"), ואפילו לא למעלה מאצילות (ששם אין אפילו "סדר זמנים"), אלא הנבראים כאן למטה דוקא, נשמות בגופים.

וכיצד פועלים המשכה זו — דוקא ע"י קול השופר, קול פשוט, וע"י הקבלת-עול הכללי דראש השנה,

— שזהו החידוש בהקבלת-עול דראש השנה על הקבלת-עול שבכל השנה⁶: הקבלת-עול שבכל השנה היא בענינים פריים, בכח פלוני ובכח פלוני, בענין פלוני ובענין פלוני; משא"כ הקבלת-עול דראש השנה הוא קבלת-עול כללי בעצם הנפש, ששם העקב והראש הם בהשוואה — דוקא עבודה זו פועלת וממשיכה את הענין ד"שתמליכוני עליכם" — החיבור דלמעלה מהשינוי בתכלית עם שינוי בתכלית, החיבור דעומק רום עם עומק תחת.

ובענין זה היא תכלית העבודה — להמשיך בענין הזמן, שהו"ע השינוי, את הבחי' שלמעלה מהזמן והשינוי.

וענין זה מתבטא גם בנגלה דתורה — כפי שמצינו⁸ ששני ימי ראש השנה נחשבים "כיוםא אריכתא", דהיינו שנוטלים שני מעת-לעת ועושים מהם מעת-לעת אחד, שזהו הענין דלמעלה מהזמן כפי שנמצא בזמן גופא.

וזוהו ענינם של ימות המשיח, שהם תכלית הבריאה — שהרי בזמן הבריאה ישנם זמנים שונים: הזמן דימות החול, הזמן דיו"ט, הזמן דשבת וכו', שכל אלו הם ענינים של שינוי; והתכלית היא להגיע להענין ד"מנוחה לחיי העולמים", שהוא ענין שלמעלה מהשינוי, ולהמשיך ענין זה בזמן גופא.

(8) טור וב"י (ד"ה וכתב) או"ח סת"ר. ט"ז שם סק"ב. וראה בארוכה שו"ע אדה"ז שם ס"ג ואילך.
(9) תמיד בסופה.

(6) ראה ביאורי הזהר להצ"צ תרומה ע' רנז ואילך. המשך תרס"ו ותער"ב שם. ועוד.
(7) ראה המשך תער"ב שם ע' קמד ואילך.
סה"מ תרס"ב ע' רכה ואילך. תרצ"ט ע' 6.
13. תש"ב ע' 8. תש"ד ס"ע 6 ואילך.

ג. כל הענינים שבעולם ישנם גם בתורה, שהרי "אסתכל באורייתא וברא עלמא"¹⁰. וכמו"כ ישנם בתורה ב' הענינים דזמן ולמעלה מהזמן: מצד אחד — קשורה התורה עם ענין הזמן. והיינו, שאף שהתורה אינה כמו המצוות, שהמצוות הן בזמן ממש, כל מצוה בזמנה, משא"כ בתורה כתיב¹¹ "והגית בו יומם ולילה", שלימוד התורה אינו תלוי בזמן — אעפ"כ, גם התורה קשורה עם ענין הזמן, כיון שענין התורה הוא השגה, וכל השגה נמשכת זמן. וכמארז"ל¹² "בן חמש שנים למקרא, בן עשר שנים למשנה וכו'", שמזה מובן שענין התורה קשור עם זמן. אלא שחילוקי הזמן שבתורה — הם רק מצד ענין ההשגה דתורה, אבל היסוד דתורה הוא קבלת-עול, הקדמת נעשה לנשמע¹³, שלמעלה מהשגה.

ונמצא, שלימוד התורה צריך להיות באופן שקשורים בו שני הענינים יחד: אמנם צריכה להיות השגה בפנימיות, אבל בזה גופא צריך להיות נרגש הקבלת-עול.

ד. ומכאן הוראה בנוגע לאופן הלימוד עם תלמידים:

כשם שבשעה שמלמדים ילד קטן אל"ף-בי"ת, אותיות עם נקודות [שהרי כך צריך להיות סדר הלימוד, ללמוד את האותיות בנפרד ואת הנקודות בנפרד, כדי שהילד יידע את קדושת האותיות והנקודות¹⁴], אין הילד יודע עדיין את פירוש הדברים, מה פירושו של אל"ף ומה פירושו של בי"ת, והוא יודע רק את המציאות, שאות זו היא אל"ף ואות זו היא בי"ת —

כן הוא גם לאח"ז, בשעה שמלמדים אותו ענין בנגלה או ענין בחסידות: יחד עם זה שיש לראות שהוא אכן יבין זאת היטב, בהשגה והסברה — הרי מבלי הבט על עומק השכל, צריך להיות נרגש אצלו שכל מה שמבין אין זה עדיין עומק הענין, אלא בהענין עצמו יש עוד עומק לפניו מעומק ("טיפער און טיפער"), ועוד זאת, שגם מה שמבין, הרי זה מצד הקדמת היסוד דקבלת-עול.

וכדי שהלימוד עם התלמידים יהי' באופן זה — הרי ודאי שלימודם

13) ראה שבת פח, א.

14) ראה מכתב ד' ניסן; ג' אייר שנה זו (אג"ק ח"א ע' ט; ע' נו ואילך). וש"נ.

10) זח"ב קסא, ריש ע"ב.

11) יהושע א, ח.

12) אבות ספ"ה.

של המשפיעים עצמם צריך להיות באופן זה, ועוד יותר מזה, כדי שיוכלו להיות בבחינת "טופח על מנת להטפוח"¹⁵.

ה. ומכיון שראש השנה ממשמש ובא, וע"פ דברי אדמו"ר הזקן באגה"ק¹⁶ שבכל ראש השנה מאיר "אור חדש ומחודש שלא הי' מאיר עדיין מעולם" — הרי ככל שעד עתה הי' זה כדבעי, הרי מעתה צריך שיהי' טוב עוד יותר.

ויהי רצון שיתוסף כמה פעמים ככה אצל המשפיעים, וממילא — יהי' "טופח על מנת להטפוח", שיתוסף כמה פעמים ככה אצל התלמידים, ועי"ז יקויים בהם הענין ד"מתלמידי יותר מכולן"¹⁷, וכפי שמצינו בנוגע להמשפיע הראשון — משה רבינו — שנאמר בו¹⁸ "שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו", שע"י "רגלי העם" המשיכו בחי' "אנכי" — "בקרבו" של משה¹⁹, ועד"ז בעניננו — שע"י הפעולה עם התלמידים יתוסף גם בהמשפיעים, ועי"ז יומשך גם בעניניהם הפרטיים — כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

(15) לשון חז"ל — ברכות כה, ריש ע"ב. ועוד.
 (16) תענית ז, א. וש"נ.
 (17) בעלותך יא, כא.
 (18) ראה תו"מ סה"מ אדר ע' לד. וש"נ.
 (19) סי"ד (קכ, ב).